

Pastoor Cramer, zwoeger Gods

In Pey en Koningsbosch is Patricius Cramer, ook vijftig jaar na zijn dood, nog steeds een begrip. Wie was deze pastoor dat mensen zich inzetten voor zijn zaligverklaring?

KONINGSBOSCH/PEY
DOOR ANDRÉ LEBLANC

Een door en door goede man, die zichzelf volkomen wegcijferde, die altijd en voor iedereen klaarstond en die over een behoorlijke dosis humor en relativeringsvermogen beschikte. Dat beeld komt bovendrijven uit de verhalen en geschriften over Patricius Cramer (1888-1955). Hij was van 1933 tot 1937 pastoor in Koningsbosch en van 1937 tot 1955 in Pey en leidde zijn parochianen derhalve door de woelige crisis- en oorlogsjaren. Zijn reputatie als weldoener leverde hem prozaïsche bijnamen op als 'de zwoeger Gods', de 'vader der armen' en de 'pastoor die alles weggaf'.

Ook vijftig jaar na zijn overlijden leeft de pastoor voort in de harten van de mensen uit Koningsbosch en Pey. Dat blijkt eens te meer uit het feit dat de Stichting Patricius Cramer, die werkt aan een biografie over de geliefde pastoor, letterlijk werd overstelpt met verhalen en anekdotes toen zij een oproep deed om wetenswaardigheden over de pastoor te melden. „Op enig moment zijn we gestopt met die oproep. We kregen het niet verwerkt”, zegt Thei Hermans, voorzitter van de stichting. Na enig aandringen wil Hermans twee anekdotes nu al prijsgeven. Zoals die van de mevrouw uit Koningsbosch, die op de meisjesschool godsdienles kreeg van de eerwaarde en ook na 65 jaar het volgende voorval nog niet is vergeten:

„Tijdens de les probeerde ik altijd de vele knoopjes te tellen waarmee de toog van mijnheer pastoor was dichtgeknoopt. Maar de pastoor zat tijdens de les niet lang stil en daardoor raakte ik steeds de tel kwijt. Het werd een obsessie voor mij. Pastoor mocht natuurlijk ook niet zien dat ik naar die knoopjes keek en zeker niet dat ik om die reden de les niet volgde. Zeker tien lessen waren reeds voorbij toen het volgende gebeurde. Ik zat weer eens knoopjes te tellen, toen hij plots opsprong, voor me ging staan en riep: „Als je wil weten hoeveel knoopjes aan deze toog zitten, dan zal ik het je vertellen. Het zijn er 33 en dat zijn er net zo veel als de jaren die Jezus oud is geworden. Zo, nu in het vervolg de les volgen.” Ik heb nooit meer knoopjes geteld...”

Pastoor Patricius Cramer foto uit collectie Bob Peeters

die als kapelaan in Pey vele jaren met Cramer samenwerkte, diens 'offerende goedheid' en 'joviale hartelijkheid'. Cramer stond tussen de mensen, sprak ook feilloos hun dialect, hetgeen toch opmerkelijk is voor iemand van boven de Moerdijk. Van Tuel noemt hem 'de vader der armen', redder in nood, die velen in stilte heeft bijgestaan. Een pastoor ook die intuïtief aanvoelde waar hulp nodig was, een vertrouwenspersoon voor zijn parochianen.

Cramer kwam te allen tijde op voor zijn parochie, en als het in het belang was van die parochie, deed hij ook aan politiek. 'Hij kon partij kiezen zonder partijdig te zijn', zegt Van Tuel daar over. Ook tijdens

de oorlog liet Cramer zich niet onbetuigd. Vanaf de preekstoel deed hij aan verzet, met uitspraken die – vanuit het standpunt van de bezetter gezien – ver over de schreef gingen. Toch durfden de Duitsers hem niet aan te pakken. De Stichting Patricius Cramer wil in 2005, bij gelegenheid van de vijftigste sterfdag van de zielenherder, diens goede daden vereeuwigen in een biografie. Tevens zet de stichting zich in voor de oprichting van een standbeeld. Over de plaats waar dit beeld moet komen te staan, is nog geen definitieve beslissing genomen, maar Thei Hermans houdt het op het Patriciushofje in Pey. Het hofje is een van de vele namen in Pey die herinneren aan Cramer. Pey kent verder nog de Patricius Cramerstraat, de Patriciusschool, en ook turnvereniging Patrick en de plaatse-

lijke EHBO-vereniging danken hun naam aan de pastoor.

En dan is er nog de Stichting ter Bevordering van de Zeligverklaring van pastoor Patricius Cramer, die door wil gaan waar de andere stichting stopt. Maar voor een zeligverklaring moeten er eerst nog enkele 'wonderbare werken' worden opgespoord. Wat Thei Hermans betreft zitten er tussen de anekdotes die zijn club heeft verzameld, een aantal die best als wonder gekwalificeerd zouden kunnen worden. Al vindt Hermans persoonlijk dat Cramer ook zonder officieel erkend wonder een groot man is: „Ik noem hem een held, een held van zijn tijd.”

Tot slot nog een laatste anekdote, verteld door een inwoner van Schilberg. De anekdote speelt in de tijd dat Echt er een nieuwe parochie bij krijgt: Pius X. De Schilbergenaar vroeg de pastoor of al bekend was waar de grens van de nieuwe parochie werd getrokken. Het politiek geladen antwoord, dat geeft dat de pastoor de verhouding tussen Echt en Pey feilloos aanvoelde, luidde als volgt:

„Meneer, dat zal ik u eens precies vertellen. De grens komt midden door de kapel van Schilberg te lopen. Het gedeelte waar het beeldje en het altaar staan (het oostelijke gedeelte) komt bij de parochie Pey. Het andere gedeelte van de kapel (de westzijde) blijft bij Echt, want daar staat het offerblok.”

Voordat Cramer in 1933 tot pastoor werd benoemd, was hij vijftien jaar docent wiskunde aan het gymnasium te Rolduc. Het seminarie had hem na zijn priesterwijding in 1911 gelijk aan het werk gezet als leraar. Bovendien ging hij in opdracht van de bisschop wis- en natuurkunde studeren aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. Het jaarboek 1955 van Rolduc meldt dat Cramer als docent erg begaan was met het welzijn van zijn leerlingen, hetgeen tot uitdrukking kwam in „Don Bosco-achtige oorspronkelijkheden”, aldus het jaarboek. Maar Cramers' inzet om de jeugd op het rechte pad te houden en ze te behoeden voor verveling werden in eerste instantie door zijn collega's niet bijster gewaardeerd. Misschien heeft dat ertoe bijgedragen dat Cramer zijn heil zocht in de zielenzorg. En in die hoedanigheid, als zielenherder, kwam Cramers „medelijden met de schare”, zoals het jaarboek het noemt, volledig tot zijn recht. In een gesproken portret roemt deken Frits van Tuel van Weert,

Levensloop van pastoor Patricius Cramer

Patricius J.J.H.M. Cramer werd op 14 april 1888 in Breukelen bij Utrecht geboren. De eerste vier jaren van het gymnasium doorliep hij aan het Amsterdamse Jezuietencollege en de twee laatste op Rolduc in Kerkrade. Van 1907 tot 1911 bereidde hij zich op het Groot-Seminarie in Roermond voor op het priesterschap. In 1911 werd hij tot priester gewijd en benoemd tot leraar op Rolduc. In hetzelfde jaar startte hij zijn studie wis- en natuurkunde aan de Gemeente-

lijke Universiteit van Amsterdam, die hij in 1918 voltooide.

Vervolgens was hij tot 1933 wiskundeleraar aan het gymnasium van Rolduc.

Van 1933 tot 1937 was hij pastoor van Koningsbosch en van 1937 tot zijn dood in 1955 in Pey. Patricius Cramer overleed op 15 april, een dag na zijn verjaardag, na een kort ziekbed in het ziekenhuis van Sittard. Hij is begraven op het kerkhof te Pey, temidden van zijn parochianen.